

LENDL ADOLF DR., az állatkert igazgatója

Leidenfrost Gyula:

AZ ÚJ ÁLLATKERT

A három évi szakadatlan munka, amely a régi, sokszor és méltán kigúnyolt állatkert helyére világraszóló látványosságot varázsolt, közeledik a befejezéshez. Még csak a főbejárat díszítése, meg egyéb apró-cseprő munka van hátra s a közönség, amely annyi szépet olvasott már róla, pünkösdkor már maga is gyönyörködhetik a Bárczy-féle program egyik legszebb hajtásában.

Az új állatkertnek már most is nagy publikuma van: a kerítés mellett a nap minden órájában egész embertömeg bámul befelé a rácson, amelyen mindenütt ott lóg a figyelemztetés, hogy még állandó igazolvánnyal sem lehet bejutni. Irígykedve néznek utánam. A kapuval szemben ott van még a régi állatkert legutolsó maradványa: egy, a régi vasúti állomások stílusában épült, sárgára mázolt rozoga épület. Micsoda ellentét a vastagbőrűek karcsú minarettes, ragyogó palotájával, amelynek a szomszédságában meghúzódik. Napjai erősen megvannak számolva. Most még szükség van rá, ott van az igazgató rezidenciája, de rövidesen elkészül az igazgatósági

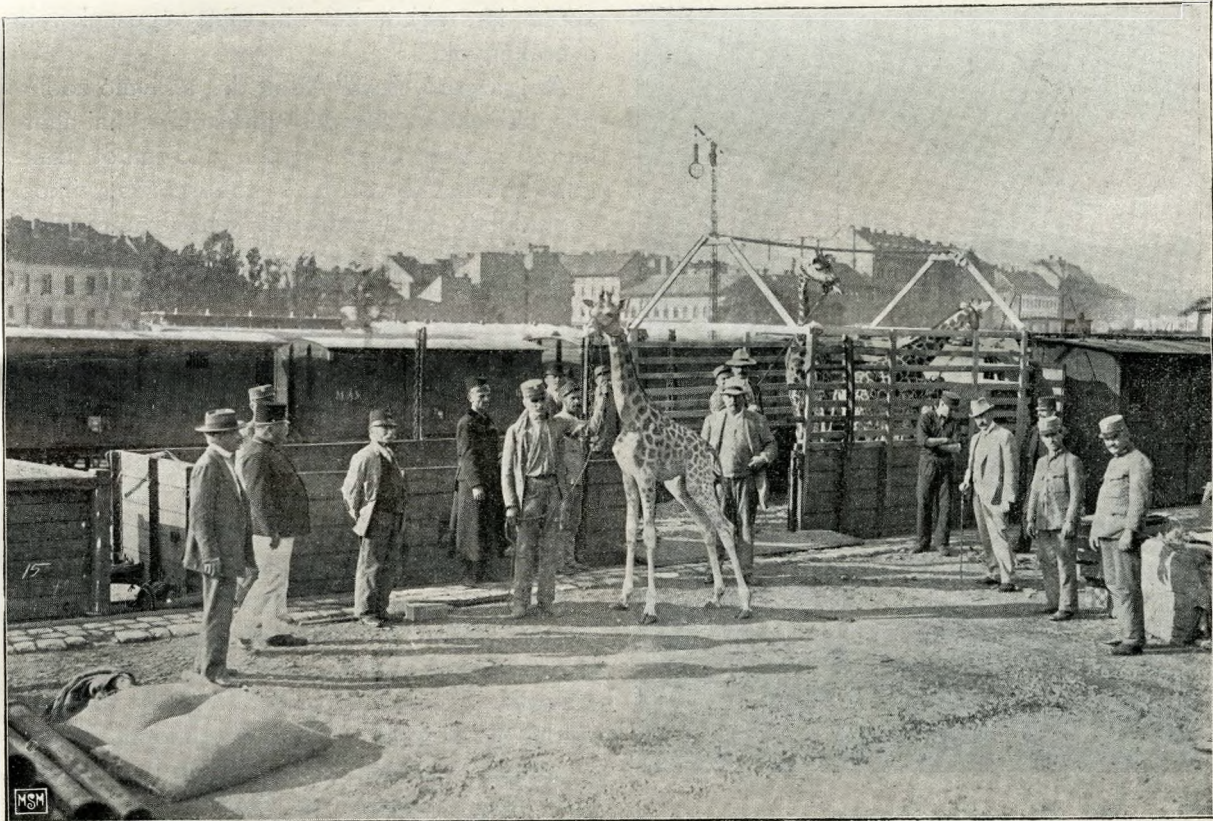
épület is s akkor két nap alatt végeznek vele a csákányok.

Az igazgató, *Lendl Adolf dr.*, a kiváló zoológus, akinek az évtizedes agitációja a mai állatkertet megteremtette éppen a Sziámot traktálja kockacukorral. Ez a többszörös gyilkos, vadindulatú elefánt, amely a schönbrunni állatkertből került ide, úgy szedi a kézből a cukrot, mint valami kezes bárány. Csak amikor magára hagyják, esik neki orrmányával ismét a rekesze területén levő akácfának. Az átszállítása a régi tanyájáról egész napot vett igénybe. A mellette levő rekesz lakója, a Pepi jámbor állat. Csöndesen sétálgat körbe-körbe. Biztosan a régi szerepléseiről álmodozik. Ott produkáta magát a szomszédos cirkusz arénáján. Ennek az elefántnak multja van.

A házuk, a vastagbőrűek háza, csupa ragyogás kívül-belül. A három nagy kupola belsőjét stilizált tapirok, elefántok, orrszarvúak ékesítik s a színes üvegekből lerakott ablakok zöldes-lila fénnel vonnak be mindent. Ebben a pompás, aranyos környezetben kapott szállást öreg napjaira az állatkert dajen-ja, a vén Jónás is. Népszerűségét minden biztonnyal megtartja itt is, a szomszéd fülkében tartózkodó fiatal vizilóval szemben is. Az átellenes rekeszben két álmos tapir szundikál. Annál

AZ ÁLLATKERT BEJÁRATA

A ZSIRÁFOK MEGÉRKEZÉSE

mozgékonyabbak a szomszéd fülke lakói: két fiatal indiai elefánt. Alig közeledik feléjük valaki, a rácsok között azonnal kinyujtják az orrmányukat s belekotorásznak a zsebbe is cukor után. Ugy látszik, az új állatkertben nagyon gazdaságos lett volna egy saját cukorgyárat is felállítani! Jó soruk van itt az állatoknak.

Az elefántok úri portájával szemközt van a török-stílusban épült, lapostetejű zsiráfház. A jó tágas udvarban négy szép zsiráf él együtt. Négy pompás állat, amelyek messze Afrikából, Kartumból kerültek ide, hogy szelíd barna szemükkel lenézzenek ránk magas régiójkából. Ma már meglehetősen ritka állat a zsiráf s ezért egész kis vagyont ér egy-egy. Sokba kerül a szállításuk is. Ezt a négyet például gyalog kellett a legközelebbi vasútállomásig hajtani s ez Szudán fővárosától négy napi járó út. Még bajosabb volt a hajón szállítás Suakin kikötőjéből a szuezi csatornán át. Négy hétig tartott az út Triesztig s ezt a hajó fedélzetén állva tették meg a zsiráfok. Nagy veszélyességgel járt a vasúti szállítás is. A Mávnak bizony nincsenek zsiráf-szállító kocsijai s ezért nyitott teherkocsira kellett őket

föltuszkolni. E fölé készítettek aztán lécekből ekhó-féle alkotmányt. Az alacsony vasúti hídon, alagútak előtt minduntalan le kellett a szegény zsiráfok nyakát húzni. Szinte csoda, hogy mindezt kibírták Pestig. Alighanem kárpótolta őket azonban a díszes bevonulás, amit az állomástól az állatkertig rendeztek számukra. A kíváncsiak egész raja követte a menetet, amelyet az egypupú teve zárt be. Ilyen szokatlan látványosságban rég nem volt része már a szenzációéhes budapesti utcának.

A vastagbőrűek házához közel van a tevék tanyája is: alacsony, durván összetákolt ház, amelyet Anatóliában építenek a törökök. Van itt az egy és kétpupú tevék kívül még egy másik teve-féle is, a láma, amely Dél-Amerikában hasznos háziállat, de vadon is él. Az egyik egypupúra fel is lehet majd ülni. A gyerekek számára különben egyéb ilyen élvezetről is gondoskodva lesz. A ponilovakat most szoktatják hámba a poni-fogatok számára. A gyerekek bizonyára nagyban fogják kultiválni ezt az új sportot.

A mostani igazgatósági és építési iroda szomszédságában rátalálunk a bölények szállására, amely a mármarosai rutének erdei házát

utánozza s egyike az állatkert legszebb és legstílszerűbb épületeinek. Nagyszerűen illik ehhez a környezethez a bölénypár komor, mogorva alakja. Hajdan nálunk is éltek, ma már csak Litvániában tengődnek a cár kegyelméből. Onnan kerültek ezek is ide.

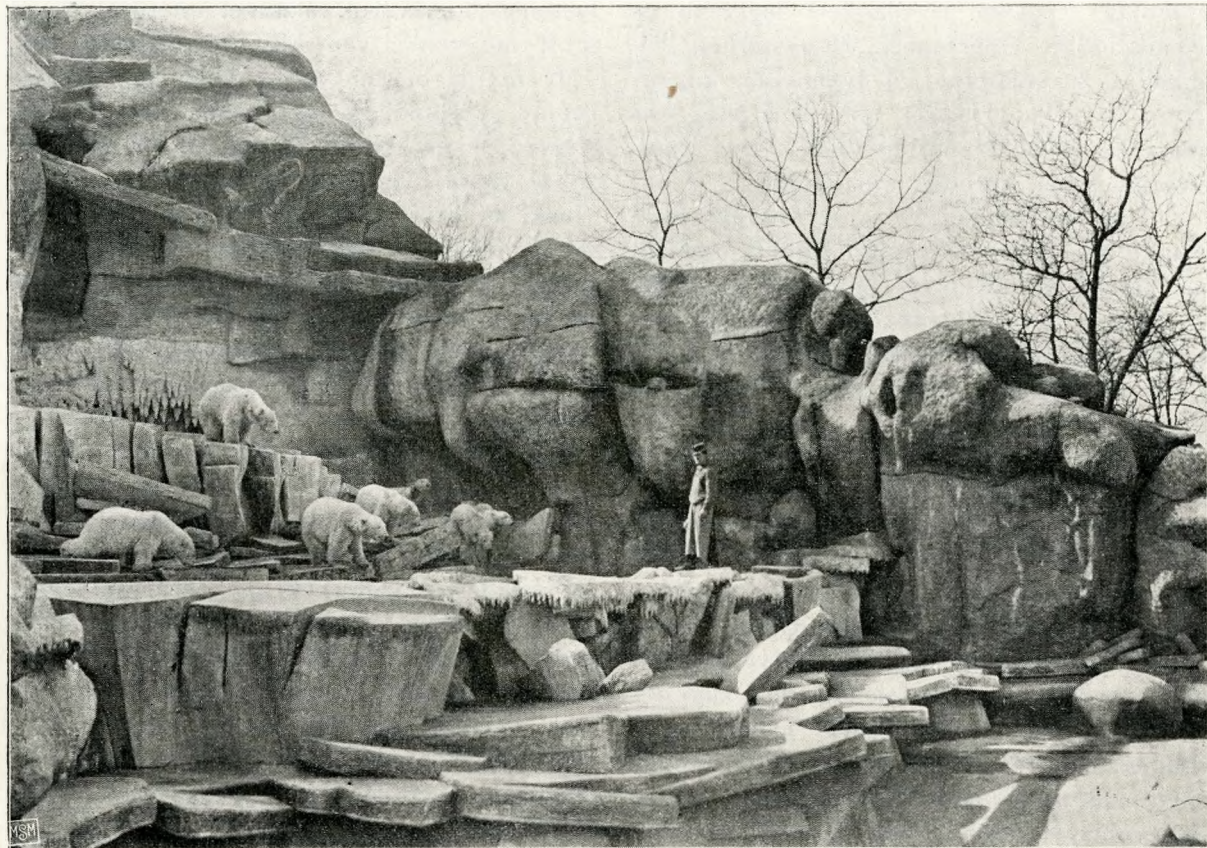
A közelben felhangzó ordítás rátereli figyelmünket az állatkert közepére épített nagyobbik hegyre is. Olyan ez, mintha a Karsztból varázsolták volna elibénk, sőt a nagyobb család kedvéért a Karszt tipikus flórájával van beültetve. Kopár dolomit és mészkő sziklák merednek az ég felé oly bámulatos felépítésben, hogy talán még a geológust is csalódásba ejtheti ez a hegy. A tetején alpesi vadkecskék, zergék s ezek rokonai ugrálnak szikláról sziklára, alulról nem látható dróthálóval bekerített területen. Lent a hegy lábánál, a déli oldalon két barlangnyílást látunk. A jobb oldalában három királytigris tanyázik. Ha közeledik az ember feléjük haragosan ütik fel fejüket s zöldes tekintetüket le nem veszik rólunk. Ha nem is élvezik a teljes szabadságot, mégis jól érezhetik magukat. A szűk ketrec helyett tágas, szabad terük van, ame-

lyet nagy, széles árok választ el a nézőtől. Ez az árok ügyesen el van rejtve a közönség elől.

A másik barlang az oroszlanoké. Köztük ott áll az ápolójuk, egy talián, akit a nagy ragadozókkal együtt vettek át Hagenbecktől. A többi ragadozók külön apró házakban élnek, külön a kutya-, külön a macska-félék. A medvefélék barlangokban vannak elhelyezve. A barna medve, a vörös tibeti medve és az amerikai fekete medvék a nagy hegy barlangjaiban laknak, a jegesmedvéknek ellenben a kisebbik hegy oldalában jutott hely. Barlangjuk talaja csodálatos hűen utánczott, vakító fehér jégtáblák fedik, az egyik sarokban pedig jéghideg vízzel telt medencéjük van, amelyben szívesen ellubickolnak. Ennyi mód közepette jól is érzik magukat s a régiek békességesen megférnek az új szállítmánnyal. Előttük széles, de láthatatlan árokkal elválasztva, nagy vízmedencében élnek a fókák. Szárazon esetlen, vízben azonban fürge állatok, amelyek nagy ügyességgel, sebesen kapják el a bedobott halat. Néhány fillér árán mindenki gyönyörködhetik majd ebben a látványban.

A ZSIRÁFOK BEVONULÁSA BUDAPESTRE

AZ ÁLLATKERT JEGESMEDVÉI

A kisebb, ösközetekből — gránitból, gnájszból — épült hegy lába a nagy tóba nyúlik s itt a nézőnek a leggyönyörűbb madárvilágot lesz alkalma megbámulni. Százzámra keringenek, bujkálnak, tollászkodnak itt az apró öblökben, nádasokban a szebbnél szebb vizimadarak. Gémek, darvak, kócsagok, gólyák sétálgatnak tarka-barka csapatokban, máshol meg a külföldi ludak számos faja tipeg ide-oda a pelikán meg a károkatona társaságában. Órák hosszáan el lehet ezt a képet nézni.

A tó partján a jávai cölöpház a terráriumok gyűjteménye. A tornácán apró üvegfallal szekrényekben, terráriumokban a mi csúszómászóinkat és békáinkat látjuk. A ház belsejében a kényesebb fajok, külföldi hüllők és kétéltűek élnek. A krokodilusok, három két méteres van már, kimehetnek a ház előtti medencébe is, de van bent fűthető medencéjük is. Vannak hatalmas teknősök és óriás-kígyók is.

A tóra néz a pálmaház homlokzata is. A pálmaház belseje mindazt magában foglalja, amit a kertészet manapság produkálni tud.

Buja őserdőbe kerül itt az ember, szokatlan illatok, meleg nedves klíma és gyönyörű látványosságok hatása alá. Hatalmas pálmafák, fanagyságú indiai és ausztráliai harasztok, soha nem látott páfrányok, mohák, tülevelűek, rovarévő növények, pompás orchideák, nimfák s a tropikus flóra minden pompája össze van itt halmozva.

A pálmaház alatt van az akvárium helyisége, amelynek már a bejárata lekötő a figyelmet. Az előcsarnokban, ahol gyönyörű csigákat, kagylókat, apró akváriumokat fognak árulni, már találunk kis, édesvízzel telt akváriummedencéket. A tulajdonképeni akváriumterem medencéi, összesen harmincegy van, vasbetonból épültek. A medencék különböző nagyságúak s a felük az édes vizek, más részük a tenger pompás s a szárazföldi ember előtt jóformán teljesen ismeretlen állatvilágát fogja bemutatni. A tengervizet az akvárium nem hozatja, hanem maga gyártja. Az akváriumterem pompás díszítése maga tizenegyezer koronába került s ez a szám egyszerűsmind tájékoztat is bennünket arról a pompáról, amellyel fölékesítették. Az akváriumot

Lendl professzor tervei szerint építették s benne úgy a tervezőnek, mint a közönségnek régi vágya nyert teljese­dést.

Az akvárium közelében a vasúti töltés felé rábukkanunk a hód és a vidra medencéire. A hód medencéje árnyékos fák tövében van. A hód szintén a pusztulásra ítélt állatfajok közé tartozik. Az állatkerti példányok Kanadából valók, ahol már szintén nagyon megcsappant a számuk. Érdekes életmódjuk miatt sokan bámulják majd meg őket. A vidrák másik medencében élnek, a csendes mosómedvék s a vékony faágakon szaladgáló orrmányos medve társaságában. Az utóbbiak macskanagyságú állatok, fürgén kúsznak s állandóan a fa tetején mászkálnak.

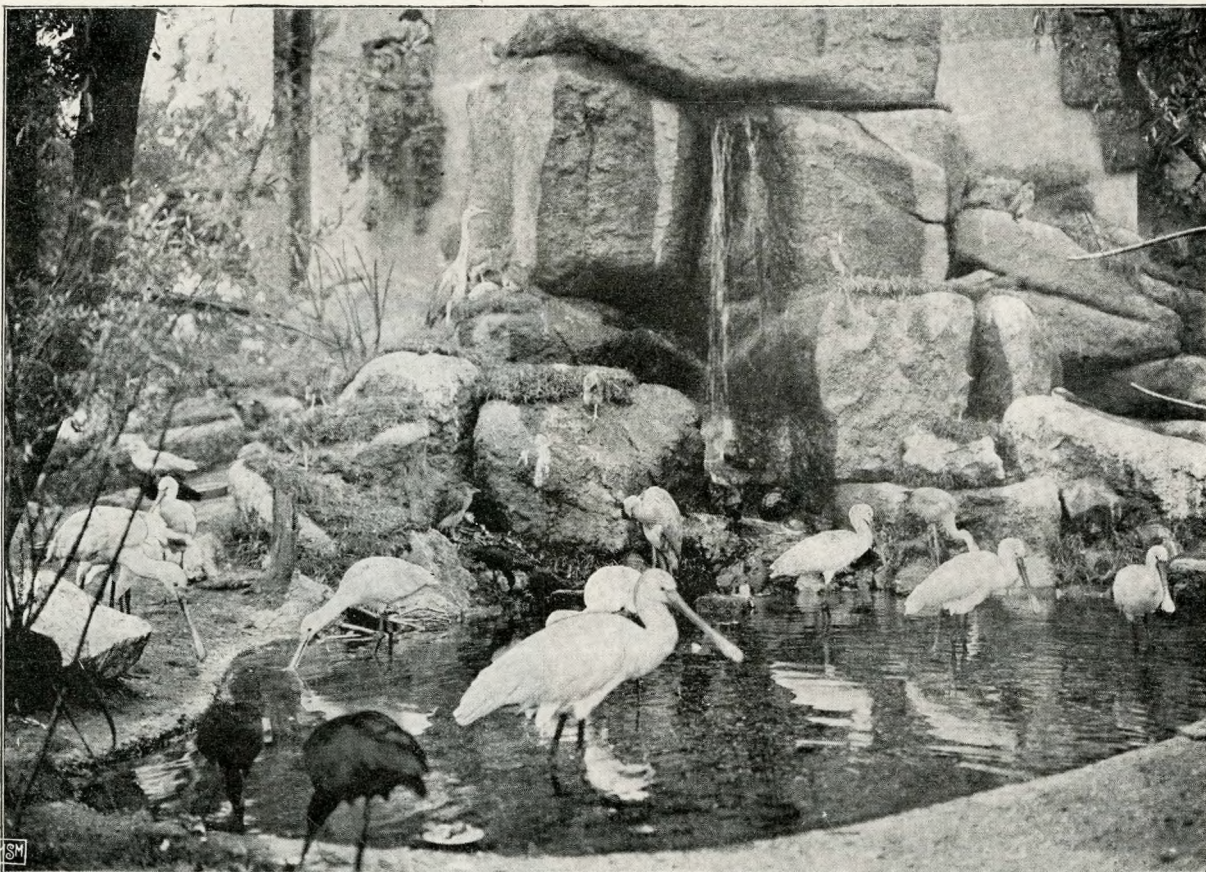
A vidra-medence mellett magyarruhás, piros­képű parasztyerek vezet valamit, mintha kutya volna, pedig afrikai borz. Hegyes orrával szuszogva, pislogva cammog a borz a gyerek mellett, aki időnkint le-lehajlik hozzá megsimogatni. Ez a „Piroska“, amely többed­má­gával fog majd így sétálni a közönség között.

A legnépszerűbb kétségen kívül a majomház

lesz majd, amelynek középső, tágas vasrácsos részében nagy csapat majom fogja mulattatni bohóckodásaival a kacagó gyereksereget. Ezek a közönségesebb fajok. Vannak azonban ritkaságok is, amelyeket méltán irigyelnek tőlünk a külföldi állatkertek. Ilyen legelsősorban a „Palkó“, amelyet egy magyar orvos hozott Kamerunból s amely az egyetlen Európában. Igen ritka az emberszabású gibbon is, amely kevés állatkertben van meg. A mi állatkertünkben megvan mind a három emberszabású majom: a gorilla, a csimpánz és a gibbon is. Ezek együtt egy állatkertben sem láthatók.

A majomház közelében van a rágcsálók, a kenguruk és a foghíjasok háza. A főbejárat közelében áll a szarvasok háza: fából épített erdei lak, amelyet tág udvarok vesznek körül. Ezekben az udvarokban élnek külön-külön a hatalmas termetű vapiti, a pettyeshátú kis axis-szarvasok, a japáni sika és a gímszarvas.

A madarak több házban vannak elhelyezve. A legszebb ezek közül a főépület, amelynek végéhez hatalmas csúcsos ketrec szegődik. Ebben az épületben a kisebb madarak vannak,

AZ ÁLLATKERT KÉTPÚPÚ TEVÉJE

jobb oldalon a hazaiak, a másikon a külföldiek. Az utóbbiak jobban bírják a fogságot, mint a mi madaraink. Tarka összevisszaságban élnek itt egymás mellett a legkülönbélebb s a legélénkebb, legtarkább színezetű madarak. Kellemes csicsérgés, madárdal tölti meg az egész házat, amit csak olykor hasít meg az ararák fülsiketítő rikácsolása. Az épület egyik végében üvegfallal elrekesztett fülke van, amelyen belül egy zombékos tócsa lappang, a háttérben pedig fészekül szolgáló odvakkal, kavicsos agyagpart emelkedik; nagy csomó madár repked, szaladgál ebben a kedves környezetben. Olyan kép ez, amellyel a természetben sem mindenütt találkozhatni, más állatkertekben pedig egyáltalán nincs ehhez hasonló. Bibickek, csérek, búbosbankák, szalonkák, sárga billegetők élnek itt együtt. Az ornitológiai osztály vezetője, *Cerva Frigyes* kezéből szokta őket etetni. Ott röpködnek körülötte s ügyesen kapkodják el ujjai közül a ficánkodó lisztkukacot. A búbosbanka odatelepedik a kezében tartott kukacos tál szélére s onnan szemecskél bizalmaskodva.

E mögött egy csúcsos ketrec alján kis nádas van, amelyben törpegémek és három bölömbika lakik. Utóbbiakat a tojásból költették ki ott az állatkertben. Gönyörű nézni valókkal szolgál a fácánok háza is. Külön házuk van a ragadozó madaraknak és a struccoknak is.

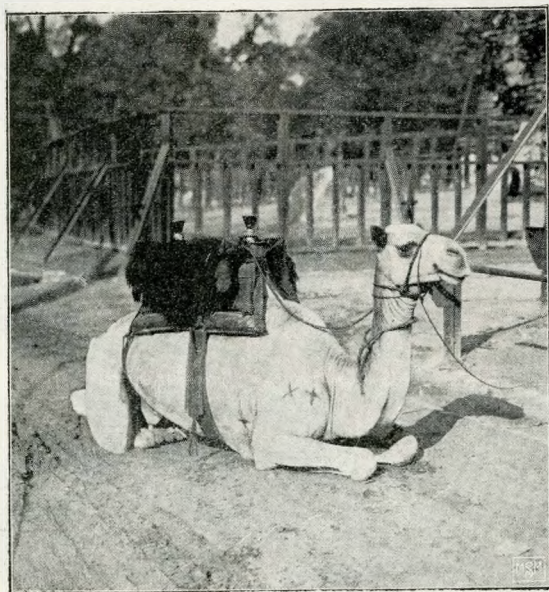
A közönség mulattatására az állatkert látnivalóin kívül is történt gondoskodás. A pálma-ház teraszán nagy kávéház lesz, a nagyobbik hegy oldalán svájci házat építettek, ahol friss tejet mérnek, lesz a kert területén is vendéglő és katonazene, nép-

rajzi látványosságok, télen pedig korcsolyapálya.

Amikor utoljára jártam itt, mindebből még nem volt semmi. Azóta láttam a római állatkertet s az összehasonlítás aránytalanul a miénk javára kedvez. A római állatkert amolyan Potemkin-falva, amelyet a kiállításra hirtelenében tákoltak össze. A budapesti állatkert évszázadokra épült s benne az utolsó lépcsőfokig minden stilszerű és harmónikus. Itt minden, a legkisebb gerendafaragványokig beható figyelmet érdemel s ebben az intím környezetben a legapróbb ornament is bámulatosan érvényre jut. Csak féltő, hogy a szomszédban haladó vonatok füstje rövid idő alatt fekete patinával fogja bevonni ezeket a remekbe készült épületeket is. Azok a fák, amelyeket a füst felfogására ültettek, ugyanis csak évek múlva lombosodnak meg annyira. Igaz viszont, hogy az új állatkert tervezésénél figyelemmel voltak arra, hogy a régi állatkert öreg fáit ki ne kellesen vágni.

Az új állatkert megnézéséhez hetek kellenek. Minden zuga, minden egyes lakója nyújt újabb és érdekesebbnél érdekesebb látnivalót. Akik ezt a világszép kertet megismerik, önkéntelen hálát fognak érezni a főváros vezető férfiai: a polgármester, továbbá *Vaszilievits* és *Bódy* alpolgármesterek iránt, akiknek az új állatkert megteremtését köszönhetjük.

Leidenfrost Gyula.

AZ ÁLLATKERT EGPÚPÚ TEVÉJE, — INDULÁSRA KESZEN